

Uusi ilmoittajansuojelua koskeva laki

Katja Miettinen

Päivän teemat

- Ilmoittajan suojalakia koskevan hallituksen esityksen sisältö
 - Sääntelystä yrityksille / organisaatioille tulevat velvoitteet
 - Sisäistä ilmoituskanavaa koskeva sääntely
 - Ilmoitusprosessi
 - Muita ilmoituskanavia koskeva sääntely
 - Ilmoittajan suojan ulottuvuus
 - Ilmoittajan suojan edellytykset ja eri elementit
 - Ilmoituksen kohteen suojan elementit

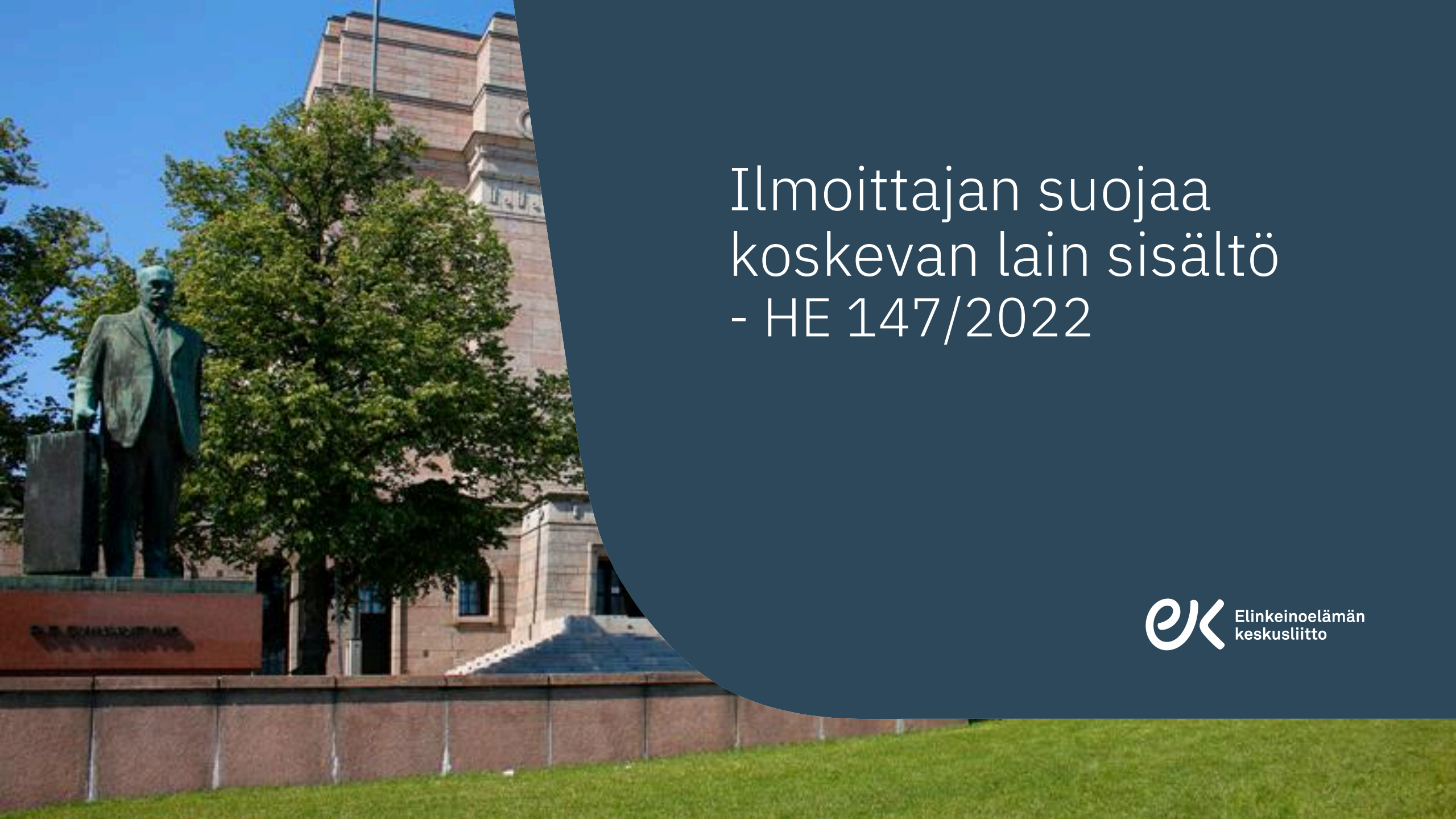
”Whistle blowing” -direktiivi

- Kansallisen lain taustalla EU-direktiivi (EU) 2019/1937 unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta
- Tarkoituksena:
 - Yhdenmukaistaa ilmoittajien suojelu kaikissa jäsenmaissa siten, että henkilö, joka havaitsee tai epäilee unionin oikeuden vastaista toimintaa ja tekee tästä ilmoituksen direktiivin mukaisesti, saa kaikissa EU-maissa vähintään direktiivin edellyttämän suojan.
 - Esim. Suomessa tähän saakka sektorikohtaista ”whistle blowing” -sääntelyä esim. rahoitusalla
 - Joissakin jäsenmaissa ollut laajempaa sääntelyä jo aiemmin
 - Tukea EU-oikeuden parempaa täytäntöönpanoa, mahdollistaa aiempaa laajemmin ilmoitusten tekeminen ja parantaa ilmoittajien suojelua
- Direktiivi antaa raamit unionin oikeuden rikkomisia koskevien ilmoitusten
 - Tekemiselle (missä tilanteessa ja miten ilmoituksen voi tehdä),
 - Käsittelylle (millaisia ilmoituskanavia oltava, miten ilmoituksen voi tehdä, miten ilmoitusta käsitellään ja mihin toimenpiteisiin ilmoituksen vastaanottajan on ryhdyttävä),
 - Sekä ilmoittajan suojelulle (millaista suojaa ilmoittaja ja hänen lähipiirinsä saa ilmoituksen kohteen mahdollisia vastatoimia vastaan) ja
 - Ilmoituksen kohteen suojelulle (miten ilmoituksen kohdetta suojataan vääriltä tai perättömiltä ilmoituksilta)

Direktiivin täytäntöönpanon eteneminen

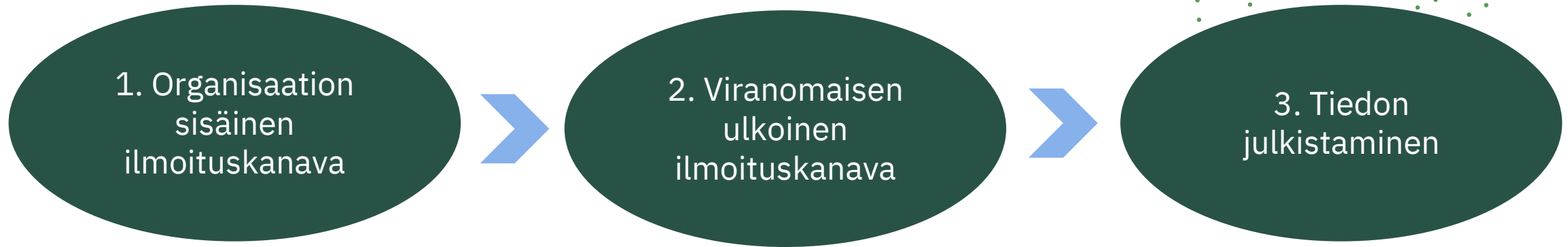
- Direktiivi tuli voimaan lokakuussa 2019
 - Kansallisesti täytäntöön joulukuuhun 2021 mennessä
- Päävastuu täytäntöönpanosta OM:n työryhmällä, TEM:n vetämä alatyöryhmä vastaa työoikeuteen ja työelämään liittyvistä erityiskysymyksistä
- Hallituksen esitys ilmoittajansuojelua koskevaksi laiksi annettiin eduskunnalle 19.9.2022
- Laki voimaan alkuvuodesta 2023?

Ilmoittajan suojaa koskevan lain sisältö - HE 147/2022

Ilmoituskanavat ja ilmoitusprosessi

Ilmoituskanavien kolme tasoa

1. Organisaation, jonka toimintaa ilmoitus koskee, sisäinen ilmoituskanava on lähtökohtaisesti ensisijainen kanava, jota ilmoittajan on käytettävä saadakseen sääntelyn mukaista suojaa.
 - Laissa säädettyjen edellytysten täytyessä ilmoittaja voi käyttää viranomaiskanavaa tai julkaista tiedon
2. Viranomaiskanava = Oikeuskanslerin virasto tai tietyin edellytyksin toimivaltainen viranomainen
3. Tiedon julkistaminen tiedotusvälineen, sosiaalisen median tms. kautta.

Mitä organisaatioita sisäisen kanavan perustamisvelvollisuus koskee? 1/2

- Julkisen sektorin organisaatiot, joiden työ- tai virkasuhteessa olevien henkilöiden määrä on säännöllisesti vähintään 50 tt
 1. Lailla tai valtioneuvoston asetuksella perustetut valtion hallintoviranomaiset sekä muut valtion virastot ja laitokset, valtioneuvoston kanslia, ministeriöt, eduskunnan kanslia ja eduskunnan yhteydessä tai valvonnassa toimivat virastot ja laitokset, tasavallan presidentin kanslia, tuomioistuimet, valtion liikelaitokset ja itsenäiset julkisoikeudelliset laitokset;
 2. Ahvenanmaan maakunnan viranomaiset niiden huolehtiessa valtakunnan viranomaisille kuuluvista tehtävistä maakunnassa;
 3. Hyvinvointialueet ja hyvinvointiyhtymät;
 4. Kunnat, kuntayhtymät, liikelaitoskuntayhtymät ja kunnalliset liikelaitokset;
 5. Seurakunnat ja seurakuntayhtymät, tuomiokapitulit, kirkkohallitus ja kirkollishallitus

Mitä organisaatioita sisäisen kanavan perustamisvelvollisuus koskee? 2/2

- Yksityisen sektorin organisaatiot, joiden työsuhteessa olevien työntekijöiden määrä on säännöllisesti vähintään 50 tt – **HUOM! Toimialasta riippumatta**
- Yksityisen sektorin organisaatio = Kaupparekisterilain (129/1970) 3 §:n 1, 2, 4, 5 ja 6 kohdassa tarkoitetut yhteisöt, joilla on velvollisuus tehdä perusilmoitus kaupparekisteriin
 - avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö, keskinäinen vakuutusyhtiö, osuuskunta, säästöpankki, hypoteekkiyhdistys, vakuutusyhdistys, valtion liikelaitos, asumisoikeusyhdistys,
 - aatteellinen yhdistys ja säätiö, jolla on elinkeinotoiminnan harjoittamista varten pysyvä toimipaikka tai palveluksessa vähintään yksi työntekijä
 - ulkomainen yhteisö ja säätiö, joka perustaa Suomeen sivuliikkeen, eurooppalainen taloudellinen etuyhtymä ja muualla rekisteröity etuyhtymä, joka perustaa Suomeen toimipaikan sekä eurooppayhtiö ja eurooppaosuuskunta
 - Lisäksi velvollisia säätiölaissa tarkoitetut säätiöt, eläkelaitokset ja työttömyyskassat
- Finanssialalla + rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa tarkoitetut ilmoitusvelvolliset yhteisöt ja elinkeinonharjoittajat oman erityissääntelyn mukaan

Perustamisvelvollisuuden ulkopuolelle jäävät

- Alle 50 työntekijän organisaatiot
- Mm. aatteellinen yhdistys, joka ei harjoita elinkeinotoimintaa jää velvollisuuden ulkopuolelle
- Organisaatiot, jotka eivät ole velvollisia perustamaan sisäistä ilmoituskanavaa, voivat ottaa sen käyttöön vapaaehtoisesti.
- **HUOM!!** Vapaaehtoistenkin ilmoituskanavien on täytettävä laissa asetetut vähimmäisedellytykset

Konsernitason kanavat ja resurssien jakaminen

- Yhteinen sisäinen ilmoituskanava voi olla
 1. Valtioneuvoston asetuksella perustetut valtion hallintoviranomaiset sekä muut valtion virastot ja laitokset, valtioneuvoston kanslia, ministeriöt, eduskunnan kanslia ja eduskunnan yhteydessä tai valvonnassa toimivat virastot ja laitokset, tasavallan presidentin kanslia, tuomioistuimet valtion liikelaitokset ja itsenäiset julkisoikeudelliset laitokset, joilla on kiinteä hallinnollinen ja toiminnallinen yhteys
 2. Hyvinvointialueet ja hyvinvointiyhtymät
 3. Kunnat, kuntayhtymät, liikelaitoskuntayhtymät ja kunnalliset liikelaitokset
 4. Seurakunnat ja seurakuntayhtymät, tuomiokapitulit, kirkkohallitus ja kirkollishallitus
 5. Samaan konserniin, talletuspankkien yhteenliittymään tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluvat yhtiöt
 6. Innovaatorahoituskeskus Business Finland ja Business Finland -osakeyhtiö
- Yksityisen sektorin organisaatiot ja rekisteröidyt säätiöt, joilla on säännöllisesti enintään 249 työntekijää, voivat jakaa ilmoitusten vastaanottamiseen ja toteutettaviin tutkimuksiin osoitettuja resursseja keskenään
 - 250+ tt:n organisaatioilla oltava aina nimettynä organisaatiokohtaisesti ilmoitusten käsittelystä ja jatkotoimista vastaavat hlöt - Myös jos yritys kuuluu konserniin ja ilmoituskanava olisi konsernitasonen

Sisäinen ilmoituskanava 1/2

- Ilmoitus on voitava tehdä luottamuksellisesti
- Organisaatio päättää, miten kanavan järjestää: kirjepostilaatikko toimistolla, sähköpostiosoite tai esim. sähköinen alusta nettisivuilla
- Organisaatio voi järjestää kanavan, ilmoitusten käsittelyn ja selvittelyn itse tai käyttää kokonaan tai osin ulkoista palvelutarjoajaa
- Ilmoituskanavien kautta on mahdollistettava ilmoittaminen kirjallisesti **tai** suullisesti taikka molemmin tavoin.
 - Jos suullinen ilmoittaminen on mahdollista, se on voitava tehdä puhelimitse tai muun ääniviestijärjestelmän kautta ja ilmoittajan pyynnöstä kohtuullisen ajan kuluessa järjestettävässä henkilökohtaisessa tapaamisessa.

Sisäinen ilmoituskanava 2/2

- Nimettävä riippumaton hlö/hlöt tai ulkopuolinen taho, joka vastaanottaa ilmoitukset ja vastaa jatkotoimista
 - Oltava riippumattomia ja puolueettomia
 - Ilmoituksen tutkimiseksi voidaan nimetä lisäksi asiantuntijoita (tapauskohtaisesti)
- Pääsy kanavaan oltava vähintään omalla henkilöstöllä
 - Lisäksi voi antaa pääsyn ulkopuolisille tahoille, kuten vuokratyöntekijät, alihankkijan työntekijät, itsensätyöllistäjät jne.
- Organisaation on tiedotettava kanavasta ja ulkoisesta ilmoittamisesta ja niihin liittyvistä menettelyistä ja ilmoittajan suojelun edellytyksistä.

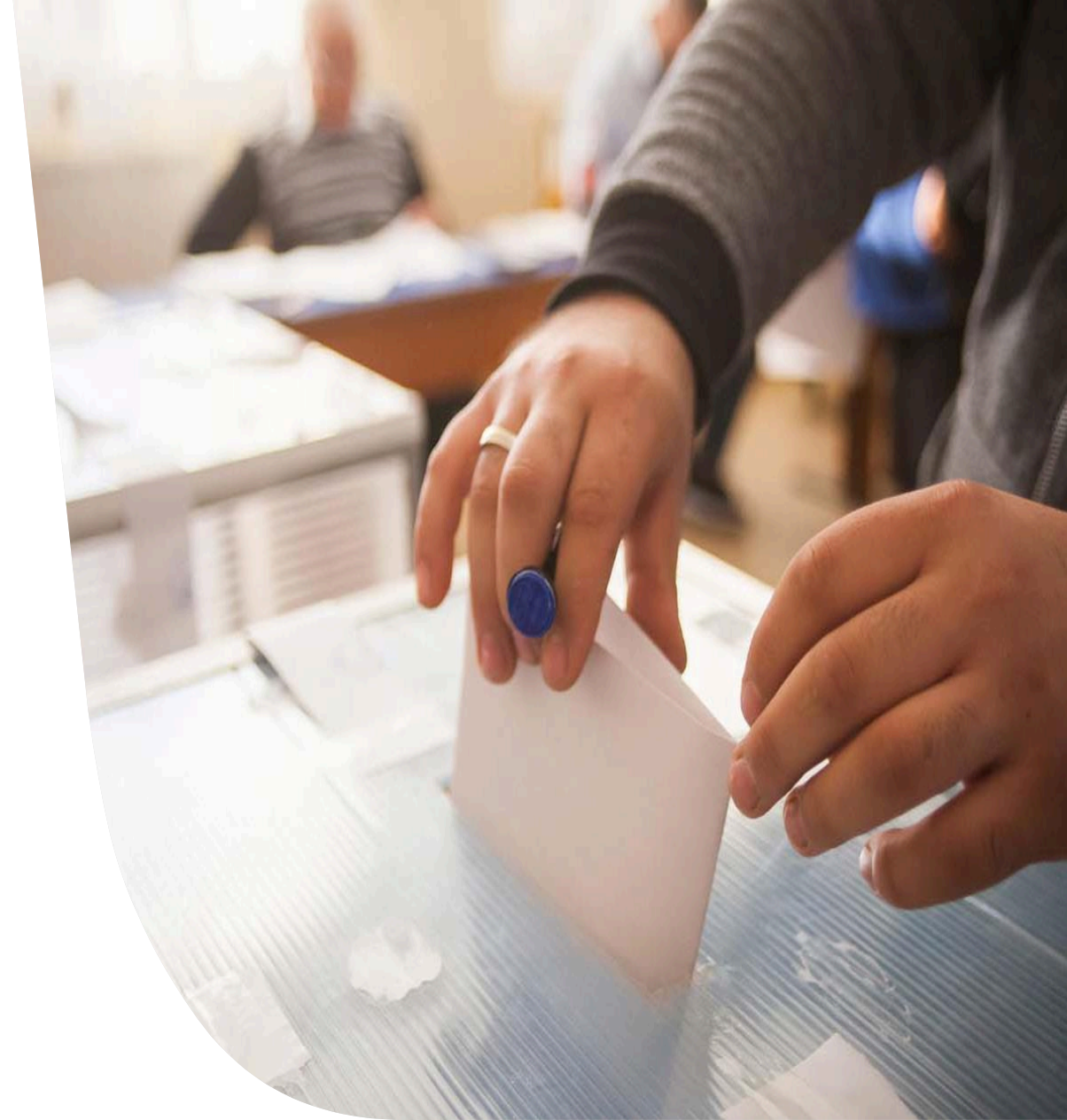
Lisäksi kanavaa perustettaessa muistettava

- Käsittely yhteistoimintalain mukaisessa vuoropuhelussa ennen sisäisen kanavan käyttöönottoa
- Tietosuojasääntelyn mukainen vaikutusten arviointi
 - Tietosuojavaltuutettu: Ilmiantojärjestelmien käyttöönotosta ja niiden piirissä tapahtuvasta tietojen käsittelystä on tehtävä vaikutusten arviointi
- Lisäksi organisaation tietosuojaselosteiden päivittäminen

Nimettömät ilmoitukset

- Organisaatio päättää, ottaako vastaan nimettömiä ilmoituksia vai ei, tai toteuttaako se toimenpiteitä nimettömien ilmoitusten osalta
- Anonyymi ilmoittaja on suojan piirissä, jos hänen henkilöllisyytensä paljastuu
- Ulkoiseen viranomaiskanavaan, eli Oikeuskanslerin virastoon nimettömiä ilmoituksia ei voi tehdä

Ilmoitusprosessi

- Vastaanotetut ilmoitukset on merkittävä asianhallintarekisteriin tai muulla tavalla rekisteröitävä.
- Jos ilmoitus tehdään henkilökohtaisessa tapaamisessa, on tapaamisesta laadittava pöytäkirja.
 - Ilmoittajalle on varattava mahdollisuus tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirja.
- Suullinen ilmoitus voidaan tallentaa ilmoittajan suostumuksella.
- Ilmoittajalle tulee seitsemän vuorokauden kuluessa antaa kuittaus ilmoituksen vastaanottamisesta
 - Automaattinen vastaanottokuittaus riittää
- Kolmen kuukauden kuluessa ilmoituksesta tulee raportoida ilmoittajalle, mihin toimenpiteisiin on ryhdytty
 - Ilmoituksen käsittelystä vastaavan henkilön on ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin ilmoituksen paikkansa pitävyyden selvittämiseksi ja tarvittaessa rikkomiseen puuttumiseksi.
- Ilmoittajan henkilöllisyys tulee suojata vahvasti ja kaikki ilmoituksen sisältöä koskevat tiedot tulee käsitellä huolellisesti
 - Huomioitava, että henkilöllisyyden luottamuksellisuuden paljastumisesta on sanktioriski

Henkilötietojen säilyttäminen

- Lähtökohtaisesti organisaation on poistettava ilmoituskanavien kautta tulevat henkilötiedot viiden vuoden kuluttua ilmoituksen saapumisesta
 - Ilmoitusten anonymisointi – eli kaikki henkilötiedot poistetaan
 - Ilmoitusten poistaminen kokonaan – Saattaa sisältää riskejä myöhempien vastatoimiväitteiden kumoamisen osalta
 - Ilmoituksen sisältämiä henkilötietoja voidaan säilyttää kauemminkin, jos se on välttämätöntä laissa säädettyjen oikeuksien tai velvoitteiden toteuttamista varten taikka oikeudellisen vaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi.
- Henkilötiedot, joilla ei selvästi ole merkitystä ilmoituksen käsittelyn kannalta, on poistettava ilman aiheetonta viivytystä.
- Henkilötieto = tiedot, joiden perusteella henkilö voidaan tunnistaa suoraan tai välillisesti esimerkiksi yhdistämällä yksittäinen tieto johonkin toiseen tietoon, joka mahdollistaa tunnistamisen.

Sisäinen ilmoituskanava oltava perustettuna

- Yli 250 työntekijän organisaatioissa sisäinen kanava otettava käyttöön kolmen kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.
- 50 - 249 työntekijän organisaatioissa sisäinen ilmoituskanava on otettava käyttöön viimeistään 17.12.2023
- Jos organisaatiolla, jonka palveluksessa on säännöllisesti alle 50 työntekijää, on käytössä ennen lain voimaantuloa vapaaehtoinen sisäinen ilmoituskanava, tulee ilmoituskanavan täyttää tässä laissa säädetyt vaatimukset viimeistään 17.12.2023

Muut ilmoituskanavat

1. Organisaation, jonka toimintaa ilmoitus koskee, sisäinen ilmoituskanava on lähtökohtaisesti ensisijainen kanava, jota ilmoittajan on käytettävä saadakseen sääntelyn mukaista suojaa.
2. Ulkoinen viranomaiskanava: Oikeuskansleri = keskitetty ulkoinen ilmoituskanava
 - Ilmoituksen voi tehdä ulkoiseen viranomaiskanavaan, jos sisäistä ilmoituskanavaa ei ole tai siihen ei ole pääsyä, sisäisen ilmoituksen perusteella ei ole toteutettu jatkotoimia, rikkomiseen ei voida puuttua tehokkaasti sisäisesti tai on vaara vastatoimista.
 - Voi ilmoittaa myös suoraan toimivaltaisen viranomaisen ilmoituskanavaan, jos siitä on erikseen säädetty.
3. Tietojen julkistaminen mediassa: Viimesijainen
 - Tiedon voi julkistaa, jos sisäisen tai viranomaiskanavaan tehdyn ilmoituksen perusteella ei ole tehty jatkotoimia, kyse yleiseen etuun kohdistuvasta välittömästä vaarasta, vaara vastatoimista tai viranomaisen mukana rikkomisessa.

Ilmoittajan suojaa
koskevan lain ulottuvuus,
ilmoittajan ja ilmoituksen
kohteen suoja

Millaisiin ilmoituksiin sääntelyä sovelletaan?

- Sääntelyn piiriin kuuluvat lainsäädännön alat: EU-oikeus + kansallinen sääntely.
 - 1) julkiset hankinnat;
 - 2) finanssispalvelut, -tuotteet ja –markkinat;
 - 3) rahanpesun ja terrorismin rahoituksen ehkäiseminen;
 - 4) tuoteturvallisuus ja vaatimustenmukaisuus;
 - 5) liikenneturvallisuus;
 - 6) ympäristönsuojelu;
 - 7) säteilyturva ja ydinturvallisuus;
 - 8) elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuus, eläinten terveys ja hyvinvointi;
 - 9) Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen 168 artiklan tarkoittama kansanterveys;
 - 10) kuluttajansuoja;
 - 11) yksityisyyden ja henkilötietojen suoja sekä verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuus.

Lisäksi sääntelyn piiriin kuuluvat

- Euroopan unionin varainhoitoa tai menojen toteuttamista tai unionin tulojen taikka varojen keräämistä koskevan lainsäädännön tai määräysten rikkominen
- Euroopan unionin tai kansallisiin avustuksiin tai Euroopan unionin tai kansallisiin valtiontukisääntöihin liittyvät rikkomukset
- Euroopan unionin tai kansallisten kilpailusääntöjen vastaiset rikkomukset, väärinkäytökset tai menettelyt
- Yhteisöverosääntöjen rikkomiset tai järjestelyt veroetujen saamiseksi
- **HUOM! Kaikki organisaatiot koosta ja toimialasta riippumatta ovat sääntelyn piirissä**

Sääntelyn ulkopuolelle jäävät tilanteet

- Soveltamisalan ulkopuolella mm.
 - turvallisuusluokitellut tiedot
 - tietyt puolustus- ja turvallisuushankinnat
 - esitutkinta, syyteharkinta tai rikosasian käsittely tuomioistuinmenettelyssä
 - asianajajien, lupalakimiesten ja terveydenhuollon henkilöstön salassapitovelvollisuuden alaiset tiedot
- Myös työoikeudellinen sääntely ulkopuolella
 - Työelämän tietosuojasääntely kuuluu soveltamisalaan, koska yksityisyyden ja henkilötietojen suoja on soveltamisalassa

Millaiset ilmoitukset kuuluvat sääntelyn piiriin?

- **Ilmoitukset, jotka kuuluvat soveltamisalassa määriteltyjen lainsäädännön alojen piiriin**
- Lisäksi edellytyksenä on, että ilmoitus koskee tekoa tai laiminlyöntiä, josta voi seurata
 - vankeusrangaistus tai sakko tai
 - rangaistusluonteinen hallinnollinen seuraamus tai
 - josta voi seurata yleiseen etuun kohdistuva uhka tai vakava haitta taikka huomattavia riskejä yhteiskunnan hyvinvoinnille.
- Jos ilmoitus ei kuulu sääntelyssä mainitun lainsäädännön alaan tai ilmoitus ei koske tekoa tai laiminlyöntiä, josta on säädetty em. seuraamus, ei kyse ole ilmoittajansuojalain piiriin kuuluvasta ilmoituksesta
 - Esim. työsuojelu, työturvallisuus, häirintä, kiusaaminen jne.
 - Ilmoituksen perusteella ei tarvitse ryhtyä sääntelyn edellyttämiin toimenpiteisiin, eikä ilmoittaja saa ilmoittajan suoja
- Laki ei kiellä vastaanottamasta samaan kanavaan muitakin kuin sääntelyn piiriin kuuluvia ilmoituksia, esim. hr-asiat, joiden osalta voi olla omat erilliset käsittely- ja selvitysprosessit

Milloin ilmoittaja saa suojaa?

- **Ilmoittajalla on oikeus suojaan, jos**

1. Ilmoitus kuuluu sääntelyn piiriin

- Sääntelyn tarkoittamat lainsäädännön alat + määritelty seuraamus + tieto saatu työn yhteydessä
 - Perusteltu syy uskoa ilmoituksen kuuluvan lain aineelliseen soveltamisalaan

2. Hänellä on perusteltu syy uskoa kertovansa totuuden

- Vilpittömän mielen suoja
 - Perusteltu syy uskoa rikkomista koskevien tietojen paikkansapitävyyteen ilmoittamishetkellä

3. Ilmoitus on tehty oikeaan kanavaan / oikeassa järjestyksessä

- Eikä kyseessä ole vahingoittamistarkoituksessa tehty ilmoitus

- **Suojaa ei saa**

- jos ilmoitus koskee tietoja, jotka on jo kokonaisuudessaan julkistettu, tai perusteettomia huhuja ja kuulopuheita
- vahingoittamistarkoituksessa tehdyistä ilmoituksista, jotka eivät ole perusteltuja - seuraamukset mahdollisia
- sääntelyn ulkopuolelle jäävät ilmoitustilanteet

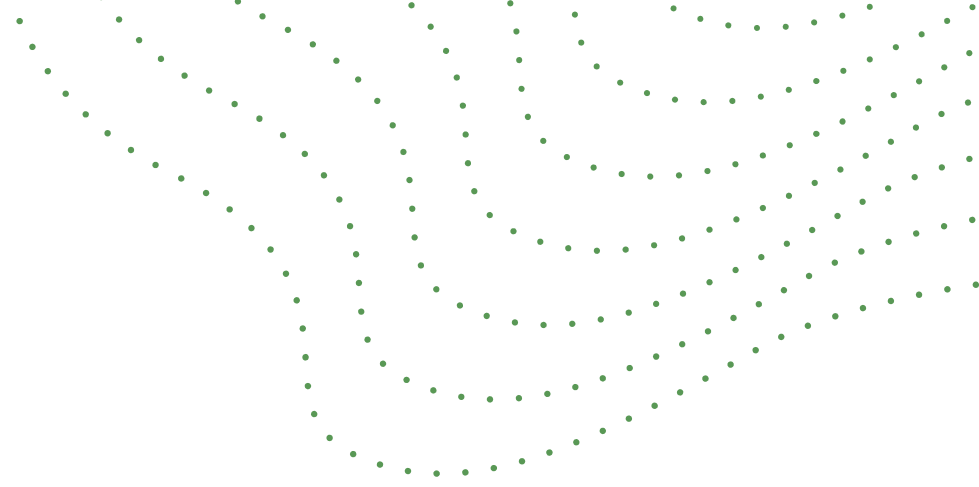
Kuka saa suojaa?

- Suojan **henkilöllinen ulottuvuus erittäin laaja** – Ilmoittaja, joka **työnsä yhteydessä** havaitsee tai epäilee yleisen edun vastaista toimintaa erikseen määritellyillä aloilla.
 - nykyiset tai aikaisemmat työntekijät, työnhakijat, vuokratyöntekijät, vapaaehtoiset ja harjoittelijat
 - itsenäiset ammatinharjoittajat
 - osakkeenomistajat ja johtoelinten jäsenet
 - alihankkijat, tavarantoimittajat jne.
 - avustavat henkilöt
 - Luonnollinen henkilö, joka auttaa ilmoittavaa henkilöä ilmoittamisprosessissa työnsä yhteydessä.
 - Voi olla luottamusmies, muu henkilöstön edustaja, työsuojeluvaltuutettu tms. tai jopa yrityksen ulkopuolinen hlö, kuten ammattiliiton lakimies, asianajaja tai oikeusavustaja
 - Ilmoittavan henkilön läheiset, jotka voisivat joutua työnsä yhteydessä vastatoimien kohteeksi
 - Esim. sukulainen, työkaveri
 - Oikeushenkilöt, joilla yhteys työn kautta ilmoittavan henkilöön
 - Oikeushenkilöt, jotka ovat ilmoittavien henkilöiden omistuksessa, joissa he työskentelevät tai joihin ilmoittavilla henkilöillä on muita yhteyksiä työnsä yhteydessä.

Miten ilmoittajaa suojataan?

- Vastatoimien kieltö
- Henkilöllisyyden salassapito
- Käännetty todistustaakka
- Ilmoittajan vastuuvapaus

- Vahingonkorvaus
- Hyvitys

Kielletyt vastatoimet

- **Vastatoimien kieltö:** Ilmoittajaa suojataan **kaikilta suorilta ja epäsuorilta vastatoimilta**
- **Vastatoimia** muun muassa mikä tahansa työn yhteydessä tapahtunut suora tai välillinen teko tai laiminlyönti, jonka syynä on ilmoittaminen ja joka aiheuttaa tai voi aiheuttaa ilmoittavalle henkilölle perusteetonta haittaa
 - Työnantajan tai tämän edustajan menettelyä on pidettävä kiellettynä vastatoimena, jos työ- tai virkasuhteessa olevan henkilön **työ- tai virkasuhteen ehtoja heikennetään, palvelussuhde päätetään, hänet lomautetaan, häntä muutoin kohdellaan epäedullisesti tai häneen kohdistetaan muita kielteisiä seurauksia** sen vuoksi, että hän on ilmoittanut tässä laissa säädetyn mukaisesti rikkomisesta tai sen epäilystä taikka osallistunut ilmoittamansa rikkomista koskevan asian selvittämiseen.
 - Tavaroiden tai palvelujen tarjoajan menettelyä on elinkeinotoiminnassa pidettävä kiellettynä vastatoimena, jos **tavaroiden tai palveluiden toimittaminen evätään, sopimussuhde päätetään ennenaikaisesti tai muutoin kohdistetaan kielteisiä seurauksia** sen vuoksi, että hän on ilmoittanut tässä laissa säädetyn mukaisesti rikkomisesta tai sen epäilystä taikka osallistunut ilmoittamansa rikkomista koskevan asian selvittämiseen.
- Mukaan lukien vastatoimilla uhkailu tai niiden yritykset
- Kiellettyä on myös estää tai yrittää estää ilmoittajaa ilmoittamasta rikkomista koskevaa tietoa.
- **HUOM! Normaalit työsuhteeseen liittyvät toimet ei ole kiellettyjä, kun niille on asiallinen peruste**

Direktiivin sääntely vastatoimista

- Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta voidaan estää kaikenlaiset vastatoimet 4 artiklassa tarkoitettuja henkilöitä kohtaan, mukaan lukien vastatoimilla uhkailu tai niiden yritykset, ja erityisesti seuraavat:
 - a) erottaminen tehtävästä määräajaksi, lomautus, irtisanominen tai muut vastaavat toimenpiteet;
 - b) siirtäminen alempiin työtehtäviin tai ylennyksen lykkääminen;
 - c) työtehtävien vaihtaminen, työpaikan siirtäminen, palkanalennus, työajan muuttaminen;
 - d) koulutukseen pääsyn estäminen;
 - e) kielteinen työsuorituksen arviointi tai työtodistus;
 - f) minkä tahansa kurinpitotoimen, varoituksen tai muun seuraamuksen, kuten taloudellisen seuraamuksen, määrääminen tai toteuttaminen;
 - g) pakottaminen, pelottelu, ahdistelu tai hyljeksintä;
 - h) syrjintä tai epäedullinen tai epäoikeudenmukainen kohtelu;
 - i) määräaikaisen työsuhteen vakinaistamatta jättäminen, kun työntekijällä oli perusteltu luottamus siihen, että hänelle tarjottaisiin vakinaista työsuhdetta;
 - j) määräaikaisen työsopimuksen uudistamatta jättäminen tai sen ennenaikainen päättäminen;
 - k) vahingon aiheuttaminen esimerkiksi henkilön maineelle, erityisesti sosiaalisessa mediassa, tai taloudellisen vahingon, kuten liiketoimintamahdollisuuksien ja tulojen menettämisen, aiheuttaminen;
 - l) mustalle listalle asettaminen sektorin tai toimialan kattavan epävirallisen tai virallisen sopimuksen perusteella, mikä voi merkitä, että henkilö ei myöhemmin enää saa työtä kyseiseltä sektorilta tai toimialalta;
 - m) tavaroiden toimittamista tai palvelujen suorittamista koskevien sopimusten ennenaikainen irtisanominen tai peruuttaminen;
 - n) käyttöluvan tai muun luvan peruuttaminen;
 - o) ohjaus psykiatrin tai muun lääkärin hoitoon

Henkilöllisyyden salassapito

- Ilmoituskanavat ovat luottamuksellisia
 - Ilmoituksia saa käsitellä vain nimetyt henkilöt
- Ilmoittajan henkilöllisyys on pidettävä salassa
 - Salassapidon kesto ei ole rajattu
 - Ilmaisemiselle oltava ilmoittajan nimenomainen suostumus
 - Salassapidon rikkominen rangaistuskertainen
 - Hyvä huomioida mm. raportoitaessa ilmoituksista organisaation päättävälle toimielimelle
- Eryissäännökset salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta
 - Ilmoituksen käsittelystä vastaava henkilö saa antaa tiedon ilmoittajan henkilöllisyydestä ilmoituksen paikkansa pitävyyden selvittämiseksi nimetylle henkilölle, jos se on välttämätöntä selvittämistä varten
 - Myös mm. toimivaltaiselle viranomaiselle, esitutkintaviranomaiselle ja syyttäjälle
 - Ilmoituksen kohteella oikeus saada tieto ilmoittajanhenkilöllisyydestä mm. oikeudellisen vaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi

Todistustaakka ja vastuuvapaus

- Käännetty todistustaakka
 - Ilmoittajan on esitettävä selvitystä seikoista, joihin vaatimus perustuu. Jos asiaa käsiteltäessä esitettyjen selvitysten perusteella voidaan olettaa vastatoimien kieltoa rikottun, vastapuolen on kumotakseen oletuksen osoitettava, että kieltoa ei ole rikottu.
 - Pelkkä väite ei käännä todistustaakkaa, vaan perusteltu oletama ilmoituksen ja vastatoimen välisestä syy-yhteydestä
- Vastuuvapaus
 - Ilmoittajaa, joka ilmoittaa tai julkistaa rikkomista koskevia tietoja tämän lain mukaisesti, ei aseteta tietojen antamisen tai hankkimisen osalta vastuuseen sopimukseen, lakiin, asetukseen tai määräykseen perustuvaa tietojen ilmaisemista koskevan rajoituksen rikkomisesta.
 - Koskee myös liikesalaisuuksia
 - Edellytyksenä on lisäksi se, että tietojen ilmoittaminen tai julkistaminen oli välttämätöntä tämän lain soveltamisalaan kuuluvan rikkomisen paljastamiseksi.
 - Vastuuvapautta ei sovelleta, jos tiedon hankkiminen tai saaminen on säädetty rangaistavaksi – ei siis poista rikosoikeudellista vastuuta

Vahingonkorvaus ja hyvitys

- Vahingonkorvaus
 - Taloudellinen / varallisuusvahinko korvataan, vaikka ei liity esine- tai henkilövahinkoon (poikkeus VahL 5:1 §:stä)
 - Täyden korvauksen periaate
 - Korvausvastuun syntymisen edellytyksenä vastatoimen **tahallisuus**, eli tietoisuus ilmoittamisesta
 - Työsuhteen päättämistilanteet TSL:n mukaan
 - Kanneajat alkaa kulumaan vastatoimen kiellon rikkomisesta
- Hyvitys
 - Ei edellytä tahallisuutta, tuottamusta tai vahingon aiheutumista
 - Ei säädettyä vähimmäis- tai enimmäismäärää
 - Kolmen vuoden kanneaika – vastatoimen kiellon rikkomisesta

Ilmoituksen kohteen suoja

= Suoja oikeushenkilölle / luonnolliselle henkilölle, jonka toiminnasta ilmoitus on tehty

- Ilmoituksen kohteen henkilöllisyys on pidettävä salassa
 - Koskee ilmoittajaa, avustajaa, ilmoittajalle oikeudellista neuvontaa antanutta, ilmoituksen käsittelijää
 - Salassapidon kesto ei ole määritelty
 - Rikkomisesta vahingonkorvausvelvollisuus + sakkorangaistus mahdollinen
- **Tahallisista** väärin ilmoitusten tekemisestä tai julkistamisesta seurauksena vahingonkorvausvastuu + mahdollinen sakkorangaistus
- Ilmoittajan rikosoikeudellinen vastuu mahdollinen, mm. väärä ilmianto, tietosuojarikos, viestintäsalaisuuden loukkaus ja törkeä viestintäsalaisuuden loukkaus
 - Myös ilmoittajansuojelusta annetun lain rikkomisesta sakko mahdollinen, jos tahallinen väärä ilmoitus tai tietojen julkistaminen, eikä muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta
- Myös mm. avustajan salassapitovelvoitteen rikkomisesta vahingonkorvausvelvollisuus + sakkorangaistus mahdollinen

Kiitos!